

บทสรุป
สำหรับผู้บริหาร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่กำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับการขาดแคลนทรัพยากร ยุทธศาสตร์ระดับโลกที่มุ่งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs Plus) โดยเฉพาะการประกาศคำมั่นในการดำเนินโครงการ Every Woman Every Child (EWEC) ของประเทศไทยต่อสังคมโลก ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ รวมทั้งกระแสความตื่นตัว และการใส่ใจเรื่องสุขภาพที่เผชิญภัยคุกคามจากโรคร้ายที่เป็นความเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรัง และโรคมะเร็งที่การแพทย์สมัยใหม่ไม่สามารถให้คำตอบได้ ซึ่งล้วนมาจากปัจจัยกำหนดสุขภาพต่างๆ ทั้งด้านพฤติกรรมสุขภาพและมลพิษสิ่งแวดล้อมมากกว่าโรค ผลักดันให้ระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมต้องปรับตัว เป็นเงื่อนไขสำคัญสู่การปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของกรมอนามัยให้สามารถอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศได้ ด้วยการเป็นเจ้าภาพหลักเพื่อรวมพลังทั้งภาคยุทธศาสตร์และภาคีดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ ร่วมสร้างให้ประชาชนมีแนวคิด จิตตระหนักรู้การส่งเสริมสุขภาพในตัวเอง (Health Promotion Mind/Concept) และความสามารถในด้านสุขภาพ (Health Literacy) ด้วยบทบาทใหม่ ๑๑ บทบาท สู่การเป็นองค์กรหลักด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ของประเทศ (National Health Promotion/ Environmental Health Authority)

ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงมาจาก หลักคิด ๔ เสาหลัก ๕ ยุทธศาสตร์ ๑๑บทบาท + สนับสนุนเขตบริการสุขภาพ ๒ ระบบ (ระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อม) ดังนี้

๔ เสาหลักบทบาทกรมอนามัย คือ

๑. นโยบายและยุทธศาสตร์กลางด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ (Policy and Strategy) อย่างมีส่วนร่วมผ่านกลไกระดับชาติคือคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อทำให้เกิดเอกภาพ

๒. พัฒนาการกำกับดูแลการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Regulation) ด้วยมาตรฐานระบบการส่งเสริมสุขภาพและมาตรฐานระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศและระดับอาเซียน กลไกด้านกฎหมายและระบบกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผล

๓. สนับสนุนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Supporters) ให้ภาคีเครือข่าย

๔. พัฒนาระบบสนับสนุนเขตสุขภาพผ่านกลไกศูนย์อนามัยเขตทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลความรู้เพื่อชี้เป้าและมาตรการที่เหมาะสม

๕ ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลง คือ

๑. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมสร้าง บริหารความสัมพันธ์ ประสานและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกระบบสุขภาพ (Health & Non-Health Sectors)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาบทบาทกรมอนามัย

... มุ่งสู่การเป็นองค์กรหลัก ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ

๒. ยุทธศาสตร์พัฒนาคอนแทคระบบที่เป็น Health และ Non-Health Sectors

๓. ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบงานเพื่อเป็นตัวแทนกระทรวงสาธารณสุขในการเป็นผู้ดูแลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลไกและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการรองรับ ปรับปรุงหน่วยงาน/โครงสร้าง เช่น จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน (CCMB: Chief Change Management Board) กรมอนามัยไปสู่บทบาท NHA

๕. ยุทธศาสตร์การกำกับ ติดตามและประเมินผลเป็นผู้วางระบบติดตาม กำกับ ประเมินผล การดูแลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาพรวม

ข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลง ๘ ประการ

๑. เป็นผู้อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาวะได้ทันการณ์ และสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเตรียมรับได้อย่างฉับไว

๒. ผลักดันการจัดการงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม และ ดูแลกำกับ ให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนของประเทศ รวมทั้งขยายขอบเขตการทำงาน ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ/อุตสาหกรรม/บริการ เข้ามามีส่วนร่วมในบริหารจัดการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด เน้นบทบาทท้องถิ่น เอกชน เพื่อลดบทบาทภารกิจในลักษณะที่เป็นผู้ดำเนินการเอง

๓. มีกลไกนโยบายระดับชาติ “คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” เป็น Policy Body ทำหน้าที่ตัดสินใจและกำหนดนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ บนพื้นฐานข้อมูลข้อเท็จจริง และความรู้ และสามารถระดมการมีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวาง

๔. มีแผนยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Strategic Directions) เน้นการจัดการปัจจัยกำหนดสุขภาพ (Health Determinants) ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะเรื่องสาธารณสุข แต่เชื่อมโยงไปสู่ประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม หรือแม้แต่การปกครองเพื่อให้บรรลุแนวคิด “สร้างนำซ่อม” ที่ประชาชนมี Health Literacy

๕. ปรับระบบบริการเชิงรุกโดยเฉพาะหน่วยบริการปฐมภูมิ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ดำเนินงานมิติส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

๖. เพิ่มศักยภาพของสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งเป็นจุดคานงัดสำคัญของกลไกกำกับดูแล (Regulator) ให้มีบทบาทผู้นำเครือข่ายที่เข้มแข็งในระดับพื้นที่ รวมถึงเปิดพื้นที่ โอกาส และเสริมสร้างศักยภาพให้กับเครือข่ายภาคีสุขภาพ

๗. เสริมสร้างความเข้มแข็งบทบาทหลักด้านความร่วมมือระหว่างประเทศด้วยบทบาท(๑)คุ้มครองสุขภาพประชาชนจากผลกระทบของการเปิดเสรีระหว่างประเทศ(๒)ขยายความร่วมมือข้ามประเทศ ดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันปัญหา(๓)พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่กรม เป็น Key Player ให้สามารถเป็นผู้นำในภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศ

๘. ยกระดับงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในเขตบริการสุขภาพให้เข้มแข็ง

ทั้งนี้ คณะผู้บริหารกรมอนามัยได้แสดงความเห็นพ้องต้องกันต่อข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง (Blueprint for Change) ฉบับนี้ โดยกรมอนามัยพร้อมที่จะสื่อสารเพื่อความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทั่วทั้งองค์กร ก่อนการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติงานในเดือนตุลาคม ๒๕๕๖ ต่อไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาบทบาทกรมอนามัย

... มุ่งสู่การเป็นองค์กรหลัก ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ